

Thorkild Kjærgaard: *Konjunkturer og afgifter. C.D. Reventlows betænkning om hoveriet af 11. februar 1788.* (Landbohistorisk Selskab, 1980). 287 s., ill.

C.D. Reventlows hoveribetænkning med bilag, som faktisk har ligget trykt siden sin tilblivelse i 1788, er et interessant og meget givende landbohistorisk aktstykke. I den foreliggende udgave udgør betænkningen m.v. dog kun en mindre del. Hovedparten optager en stor og stofmættet indledning og et uhyre omfattende noteapparat, som i sig selv er lidt i retning af et landbohistorisk leksikon med klare og præcise redegørelser for begreber og synspunkter og mange originale bemærkninger og pointer.

Udgiveren hører til den yngre generation af landbohistorikere, men har allerede markeret sig stærkt, særlig med den inciterende afhandling »Gårdmandslinien i dansk historieskrivning« (Fortid og Nutid 1979), hvor den danske gårdmandsstands dominerende indflydelse på økonomi, politik og historieforskning og historieskrivning analyseres. Han har evnen og i høj grad også viljen til at se tingene fra andre synspunkter og i nye sammenhænge. Hans billede af 1700årenes bonde (gårdmand) er meget anderledes end det, der sædvanemæssigt er tegnet af den tids hovbonde, »intet tyder på, at gårdmandsbruget som helhed stagnerede endsige gik tilbage i de sidste tiår før landboreformerne – tværtimod«, hedder det. Bønderne fik lige så vel som godsejerne fordele af de stærkt stigende konjunkturer, og nok steg hoveriet kraftigt, men ikke i samme takt som gårdenes afkastning forøgedes. »Konjunkturerne, ikke reformerne, bragte gårdmanden frem i forreste række. Taberne var bybefolkningen og de hastigt voksende tyende- og

husmandsgrupper, der skulle købe landbrugets stadigt dyrere produkter« (s. 38).

Bogen skal markere Landbohistorisk Selskabs 25-års jubilæum, som ganske vist kunne fejres allerede i 1977. I 80'erne bliver der jo adskillige landbohistoriske jubilæer at fejre. Den her foreliggende bog varsler klart om grøde og nybrud i den kommende landbohistoriske forskning.

Paul G. Ørberg

Otto Mørholm (red.): *Den kongelige Mønt- og Medaillesamling 1781-1981.* (Nationalmuseet, 1981). 217 s. kr. 98,50. – Kirsten Bendixen: *Et Myntcabinet til Nytte og Ære.* (Nationalmuseet, 1980). 32 s., kr. 20,00.

Hvis man skulle give den kortest mulige omtale af de to bøger, ville den omtrent lyde således, at de beskriver de kampe og genvordigheder, samlingen har måttet gennemgå. De fortjener dog en bredere kommentar. Møntsamlingen blev oprettet som en selvstændig institution ved en kabinetsordre af 16. dec. 1780, og det er bestemmelserne i dette og det følgende år, der har givet anledning til jubilæet, men dens historie går længere tilbage, da allerede Frederik 3. samlede på mønter og medaljer, der blev anbragt på Kunstkammeret. Samlingen var fra begyndelsen et fyrsteligt liebhaveri; medaljerne skulle forevige kongernes sejre og gode gerninger, og den afgørende vending sker, da de ændres til at være et materiale for forskningen. Det skete allerede i det 18. århundrede, og oprettelsen af en selvstændig institution i 1781 kan for så vidt betragtes som et bevis på, at man forstod, hvor store muligheder samlingen rummede, og de to århundreder siden dengang har vir-